

**CONCURSUL NAȚIONAL TRANSCURRICULAR DE LECTURĂ ȘI INTERPRETARE
„IONEL TEODOREANU”
Ediția a XVIII-a, Iași, 16-19 mai 2024
Clasa a V-a**

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Total: 100 de puncte.
- Timp de lucru: 3 ore.

Subiectul I**70 de puncte****Citește cu atenție textele următoare, pentru a răspunde cerințelor formulate în continuare:****A. Lectura textului literar (40 de puncte):***Rândunelele**s-au molipsit stând mereu pe sârmele de telegraf și au devenit urgente și incoherente.**Cocostârcul**Cel de pe casa lui moș Gheorghe. El a adus în pliscul lung și delicat copilăria noastră. De-atunci cocostârcii nu mai aduc nimic. [...]*

Aceste notații disparate*, unele grațioase, altele glumețe, altele triste, îi micșorau sufletul, dându-i dimensiunile trupești și sufletești ale copilăriei. Scria cum un copil își clădește căsuțe pe covor din cărți de joc, serios cum numai un copil poate fi. Simțea în el intimitatea unui spațiu restrâns. Se bucura scriind, cum se bucura un copil, la „lanterna magică”. În aceeași clipă era în sufletul lui bucuria bunicului care distrează și fericirea nepotului distrat.

Schimbase titlul – din *Vitrina jucăriilor* în *Alunele veveriței* – nu fiindcă dorea să publice cuprinsul caietului, ci fiindcă voia să definească pentru el, mai bine, natura bucuriei simțite. Scria ușor, fără niciun efort. Foile caietului se umpleau. Nu recitea. Scria mereu, zilnic, și dimineața, și după-amiaza. Scria mereu? Firește, nu tot timpul. Dar preocuparea alegră** a minții care căuta, descoperirea, născocirea, era mai prețioasă decât scrisul în sine.

Miniaturală hârnicie. Veșnic zvon de râu de munte.

Încetul cu încetul, începură să-l bucure culorile și să călătorească în ele. Verdele, roșul, galbenul, albastrul nu mai erau pentru el simple suprafețe colorate, ci profunzimi în care sufletul se afunda rătăcind ca prin niște palate pline de neprevăzut... Tot fugind de sufletul său ajunsese în copilărie. Triumfase. Văzându-și copilăria clară ca o grădină după ploaie, ca și cum abia atunci ar fi părăsit-o. Nu pierduse nimic. Tot se păstrase. Miraculoasa „turbincă a lui Ivan” aruncase la suprafață micul și fragedul continent scufundat. Începu să trăiască în copilărie, așa de intens, încât, uneori, față de Olgața, avea gesturile și sfiala obedientă*** a lui Kami-Mura de odinioară, deși raporturile dintre ei erau altele. Continua să-și scrie zilnic notațiile, ca și înainte. [...] În unele din ele, exprima viziunea specială a ochiului de copil, pe care copilul nu știe s-o transmită altora; în altele, exprima fantezia originală a minții de copil, pentru care lumea e mereu nouă, ca jucăriile abia căpătate. Și-n toate, fără deosebire, era bucuria unică a copilului în fața lumii, bruma de zâmbire pe care lumea o îmbracă numai pentru ochiul copilului.

Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*, vol. II (1925-1927)

*disparate – fără legătură cu lucruri de același fel

**alegră – sprintenă, vioaie, veselă

***obedient – ascultător, blând, docil, supus

1. Menționează o temă identificată în textul dat și un cuvânt-cheie care o susține. **5 puncte**
2. Prezintă o trăsătură a personajului, identificată în fragmentul dat. **5 puncte**
3. Explică, în 30-60 de cuvinte, semnificația secvenței: „Verdele, roșul, galbenul, albastrul nu mai erau pentru el simple suprafețe colorate, ci profunzimi în care sufletul se afunda rătăcind ca prin niște palate pline de neprevăzut”. **5 puncte**
4. Ilustrează, pe baza fragmentului dat, două trăsături ale textului narativ literar. **5 puncte**
5. Redactează o compunere, de minimum 100 de cuvinte, în care să descrii o zi din viața personajului, interesantă „numai pentru ochiul copilului”. **20 de puncte**

B. Lectura textului nonliterar/de graniță (30 de puncte):

Nu mai există casa în care m-am născut, dar faptul acesta mi-e indiferent, pentru că n-am nicio amintire a timpului trăit în ea. A dispărut într-un munte de ruine și cealaltă, aceea care, timp de zece sau doisprezece ani, a fost căminul suprem, cel mai intim și profund, locuința extrem de săracă a bunicilor mei din partea mamei, Josefa și Jerónimo se numeau, acel magic cocon unde știu că s-au produs metamorfozele* hotărâtoare ale copilului și adolescentului. Această pierdere, însă, de mult nu mă mai face să sufăr, pentru că, prin puterea reconstructivă** a memoriei, pot să ridic în orice moment pereții ei albi, să plantez măslinul care făcea umbră la intrare, să deschid și să închid ferestruica de la ușă și porțița din gardul curții, unde, într-o zi, am văzut un șarpe mic încolăcit, să intru în cocini*** ca să văd purceii sugând, să mă duc la bucătărie și să torn din găleată, în ibricul cu smalțul sărit, apa care să-mi potolească, pentru a mia oară, setea din vara aceea. [...] Să traversezi singur întinderile fierbinți ale livezilor de măslini, să-ți croiești drum cu greu printre arbuști, trunchiuri, mărăcini, plante cățărate care înălțau ziduri aproape compacte pe marginile celor două râuri, să ascuți, așezat în poieniță, liniștea pădurii întretăiată doar de ciripitul păsărilor și de trosnetul ramurilor bătute de vânt, să te deplasezi pe deasupra mlaștinii, trecând din creangă-n creangă prin întinderea populată de sălcii plângătoare care creșteau din apă, s-ar zice că nu sunt performanțe care să justifice o mențiune specială într-o perioadă cum este aceasta a noastră, în care, la cinci sau șase ani, orice copil din lumea civilizată [...] a călătorit deja pe Marte [...]. Față de asemenea isprăvi, băiețușul din Azinhaga nu putea să prezinte decât ascensiunea lui până în vârful extrem al frasinului de douăzeci de metri.

José Saramago, *Fărâme de memorii* (2009)

**metamorfoză* – transformare, schimbare, prefacere

***reconstructivă* – salvatoare

****cocină* – adăpost, cotef

1. Notează, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns. **5 puncte**
Numărul de litere este diferit de numărul de sunete în toate cuvintele din seria:
 - a) *există, bunicilor, marginile;*
 - b) *mărăcini, sălcii, civilizată;*
 - c) *asemenea, acesta, specială;*
 - d) *cealaltă, trunchiuri, douăzeci.*
2. Scrie câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *să potolească, trosnetul, specială, isprăvi, ascensiunea.* **5 puncte**
3. Stabilește valoarea verbului din secvența „*n-am nicio amintire*” și exemplifică, într-un enunț adecvat, o altă valoare morfologică, pe care o vei preciza. **5 puncte**
4. Transcrie din textul B: un verb la modul indicativ – timpul imperfect, un adjectiv utilizat la superlativ relativ de superioritate, un substantiv comun articulat hotărât, un numeral cardinal compus și o prepoziție. **5 puncte**
5. Precizează funcția sintactică pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în textul dat. **5 puncte**
6. Asociază textul B cu textul A, prezentând, în 50-70 de cuvinte, o asemănare la nivelul conținutului. **5 puncte**

Subiectul al II-lea**(20 de puncte)**

Privește cu atenție tabloul *Case în Auvers*, realizat de Vincent van Gogh*, apoi rezolvă următoarele sarcini de lucru:

1. Prezintă, în 80-100 de cuvinte, un detaliu cromatic sau de compoziție din tablou care ar putea fi pus în relație cu un element de conținut din textul B.

5 puncte

2. Valorificând sugestiile picturii și ale unuia dintre textele date, redactează o compunere narativă de minimum 200 de cuvinte, cu titlul *În sufletul copilăriei*, care să conțină o întâmplare deosebită petrecută în intimitatea casei. În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- respectarea succesiunii logice a faptelor;
- adecvarea compunerii la cerință, prin valorificarea creativă a picturii și a unuia dintre textele indicate;
- corelarea conținutului compunerii cu titlul;
- integrarea în text a secvenței: *era bucuria unică a copilului în fața lumii, bruma de zâmbire pe care lumea o îmbracă numai pentru ochiul său.*
- respectarea normelor de redactare și de exprimare scrisă.

15 puncte

* *Vincent van Gogh (1853-1890)* – pictor impresionist olandez